

‘Wij geven met opzet geen antwoord’

bv

bv

bv

Dat de notaris een omweg is om een bv op te richten, zul je Christiaan Stokkermans en Vino Timmerman niet horen zeggen. Maar dat hij de koninklijke weg is ook niet. ‘Het is een politiek gevoelige kwestie, daarom maken wij geen keuze.’

TEKST Lex van Almelo | BEELD Truus van Gog

Timmerman: ‘Volgens EU-Richtlijn 2019/1151 heeft Nederland tot 1 augustus 2021 de tijd om te regelen dat ondernemers digitaal een vennootschap kunnen oprichten binnen de hele Europese Unie. Daardoor wordt de vraag urgent die het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en werkgeversorganisaties al langer stellen: waarom hebben wij eigenlijk een notaris nodig bij de oprichting van een bv?’

En wat is het antwoord?

Stokkermans: ‘Wij geven met opzet geen antwoord. Wij zijn alle twee juristen, terwijl ook niet-juridische overwegingen een rol spelen, zoals de kosten en administratieve lasten voor het bedrijfsleven. Wij beoordelen diverse scenario’s aan de hand van enkele criteria. Bij het ene criterium komt de notaris iets beter uit de verf dan bij het andere.’ (Zie kader Oprichten zonder omwegen.)

Timmerman: ‘De notaris heeft een rol als poortwachter en kan nu de oprichters uitnodigen en kijken of die wel deugen. Maar als alles digitaal verloopt, wordt dat lastiger. Daarnaast heeft de Kamer van Koophandel ook een rol gekregen bij de fraudebestrijding: als beheerder van het handelsregister moet zij letten op formaliteiten en op de bevoegdheden van de oprichters.’

Stokkermans: ‘De Kamer van Koophandel en andere overheidsinstanties bemoeien zich steeds meer met taken die van oudsher bij de notaris liggen, zoals advisering over rechtspersonen. Het notariaat vraagt zich af: hebben wij nog een unieke toegevoegde waarde? Als de Kamer van Koophandel specifiek juridisch individueel advies wil geven, zal zij die vakkennis moeten ontwikkelen of in huis moeten halen.’

Timmerman: ‘Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft wel gezegd dat het de rol van de notaris wil handhaven. Maar EZK blijft vragen stellen over de noodzaak van notariële inschakeling. Het is politiek een heel gevoelige

kwestie. Daarom maken wij geen keuze en beoordelen wij de verschillende scenario’s alleen aan de hand van zes criteria.’

1838

Hoe verloopt de oprichting momenteel in het buitenland?

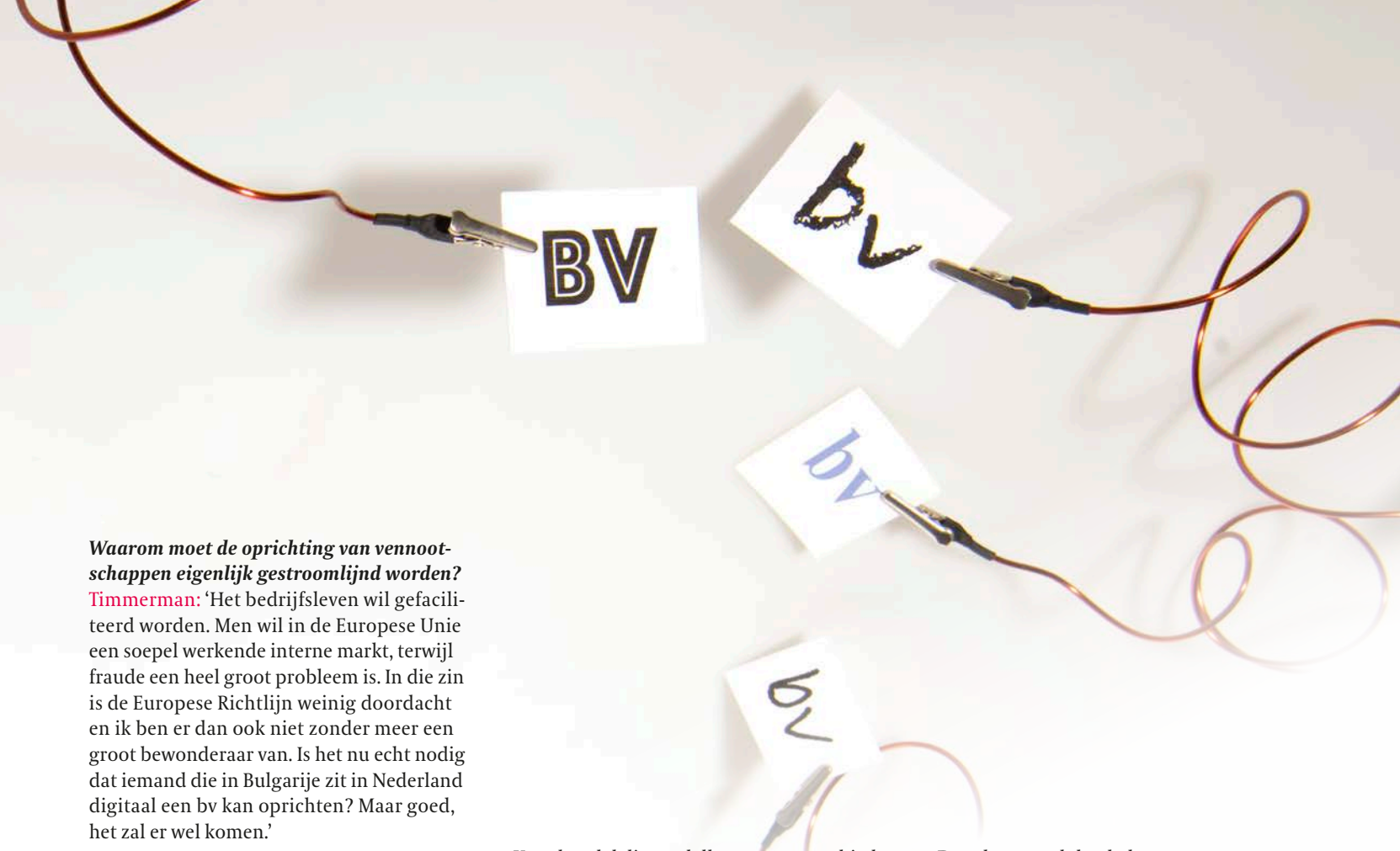
Timmerman: ‘In sommige landen heeft de notaris geen rol bij de oprichting van vennootschappen en is de inschrijving in het handelsregister bepalend voor de rechtspersoonlijkheid. In andere landen is zowel een notariële akte als inschrijving in het register vereist om rechtspersoonlijkheid te krijgen. Alleen in Nederland zie je dat een notariële akte voldoende is voor rechtspersoonlijkheid. Dat is al zo sinds de invoering van het oude Wetboek van Koophandel in 1838.’

Dus de hoogste tijd om ...

Timmerman: ‘Nee, wij pleiten er niet voor inschrijving in het handelsregister ook een voorwaarde te maken voor het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid. Wij schrijven alleen dat dit mogelijk is.’

DIGITALISERING

Stokkermans: ‘Het notariaat heeft een bijdrage geleverd aan de digitalisering door de informatie-uitwisseling met het Kadaster en het handelsregister te stroomlijnen, met NotarisID en voorbereidingen voor een notariële akte in digitale vorm. Het notariaat is al verder met digitale oprichtingsakten dan de Kamer van Koophandel en andere instanties. Opsporingsdiensten en andere betrokkenen zijn in het algemeen positief over de bijdrage van het notariaat aan de fraudebestrijding. De notaris kent zijn individuele cliënt en dat is toch iets anders dan in bestanden kijken met een zoekmachine.’

Waarom moet de oprichting van vennootschappen eigenlijk gestroomlijnd worden?

Timmerman: 'Het bedrijfsleven wil gefaciliteerd worden. Men wil in de Europese Unie een soepel werkende interne markt, terwijl fraude een heel groot probleem is. In die zin is de Europese Richtlijn weinig doordacht en ik ben er dan ook niet zonder meer een groot bewonderaar van. Is het nu echt nodig dat iemand die in Bulgarije zit in Nederland digitaal een bv kan oprichten? Maar goed, het zal er wel komen.'

Maar echt nodig is het dus niet?

Stokkermans: 'Vroeger moest je voor de oprichting vrij nemen om twee keer naar de notaris te gaan. En het was duur. Dus vanuit het oogpunt van een goed investeringsklimaat is het goed om te kijken of het goedkoper, sneller en minder bureaucratisch kan. Maar een bv oprichten kan nu al zo nodig in één dag voor 300 euro; dat is niet meer dan het Europees gemiddelde. Gaat het beter als de oprichting nog goedkoper wordt? Volgens mij mag het best wat kosten als dat een bijdrage levert aan de fraudebestrijding en de rechtszekerheid.'

CENTRAAL AANDEELHOUDERSREGISTER

In het rapport staan vraagtekens bij de toegevoegde waarde van het centraal aandeelhoudersregister. Is dat niet nodig voor de fraudebestrijding?

Stokkermans: 'Ook daarover hebben wij geen advies willen geven. Wij zouden een apart rapport kunnen schrijven over de toegevoegde waarde van dat register. Als notarissen dit vullen met gegevens, dan zal een aandelenoverdracht op termijn een kleine moeite zijn. Maar is het de investering waard? Kwaadwillenden kunnen bijvoorbeeld uitwijken naar een ander land of een andere rechtsvorm.'

Voor een eenvoudige oprichting zijn modellen nodig. Wie maakt die?

Stokkermans: 'De notaris, als die zijn verplichte rol behoudt. Anders zou de Kamer van

Koophandel die modellen moeten aanbieden, maar die heeft nu geen modellen.'

Timmerman: 'De richtlijn schrijft voor dat de modellen digitaal en met een toelichting beschikbaar worden gesteld. Dat past bij de trend dat mensen meer zelf doen en beter beslagen ten ijs komen bij de adviseur.'

Stokkermans: 'Straks zullen notarissen de standaardmodellen publiek beschikbaar stellen.

Daardoor wordt het hele proces transparanter en de individuele burger proactiever. Als ik een vraag heb voor mijn dokter zegt hij soms ook: ga eerst maar op huisarts.nl kijken en kom dan maar terug. De huisarts en de notaris worden veel meer een coach. Het ambachtelijke werk neemt af; de advies- en begeleidingsfunctie worden belangrijker. Die vereisen ook hoogwaardige vakkennis.' ■

OPRICHTEN ZONDER OMWEGEN

In *Oprichten zonder omwegen* beschrijven Stokkermans en Timmerman drie scenario's voor de oprichting van vennootschappen, waarbij de notaris niet, soms of altijd moet worden ingeschakeld bij de oprichting. De onderzoekers toetsen de scenario's aan de volgende maatstaven:

- Hoe snel verloopt de oprichting?
- Wat is het effect voor fraudebestrijding en de betrouwbaarheid van de identificatie?
- Wat is het effect op de rechtsbescherming en consumentenbescherming?
- Hoe groot en langdurig is de benodigde wetswijziging?
- Hoe hoog is de administratieve belasting voor het bedrijfsleven?
- Wat zijn de kosten voor burger en overheid?

Als de politiek hecht aan fraudebestrijding, rechtsbescherming en consumentenbescherming ligt inschakeling van de notaris voor

de hand. Dat duurt nauwelijks langer en is ook niet veel duurder, aldus het rapport. EZK-staatssecretaris Mona Keijzer heeft het rapport eind juli naar de Tweede Kamer gestuurd. Zij geeft het rapport eerst in consultatie en komt eind dit jaar met een beleidsstandpunt. Het rapport is te vinden op rijksoverheid.nl en zal in boekvorm verschijnen in de IVO-reeks van Kluwer.

ONDERZOEKERS

Prof. mr. Vino Timmerman is buitengewoon hoogleraar ondernemingsrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en was advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden.

Mr. Christiaan Stokkermans was partner en notaris bij Loeff Claey's Verbeke en Allen & Overy LLP in Amsterdam en schreef in 2018 op verzoek van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie de discussienota *Hoe versterkt het notariaat zijn maatschappelijke bijdrage?*